PREDICATUL*

DE

G. BELDESCU

Predicatul este tratat confuz de la un capăt la altul în manualul existent [1]. Categoriile de predicate sînt definite exclusiv prin amănunte morfologice (Sintaxa, p. 18). Se confundă modurile predicative şi nepredicative cu capacitatea unui verb de a fi predicat sau numai verb în predicatul nominal (Fonetica şi morfologia, p. 139—140). Verbul copulativ *-i* din propoziţia *Vîntu-i liniştit acum* este socotit singur predicat (Sintaxa, p. 18). Auxiliarul de mod *trebuie* este considerat verb copulativ (Sintaxa, p. 20). O determinare circumstanţială, *departe*, e luată drept nume predicativ, iar predicatul verbal [*-s* = se află] e luat drept verb copulativ (Sintaxa, p. 20). Verbului copulativ i se spune cînd *ajutător* (Sintaxa. p. 18, 19, 20, 69), cînd *auxiliar* (Sintaxa, p. 20, 21), cînd *auxiliar sintactic* (Fonetica şi morfologia, p. 147).

În general, în caracterizarea părţilor de propoziţie manualul se menţine la periferia faptului gramatical, definind funcţiuni sintactice prin amănunte morfologice şi întrebări formale. Punctul de vedere fiind vag, definiţiile nu puteau duce decît la confuziile semnalate. De aceea am socotit necesară o discuţie care să precizeze caracterul funcţional al predicatului şi criteriul de deosebire a categoriilor predicat verbal şi predicat nominal.

---

* Nota redacţiei. *Publicăm articolul prof. G. Beldescu din Buzău, cu scopul de a veni în ajutorul cadrelor didactice, prin lămurirea unor probleme de gramatică în predarea cărora apar dificultăţi.*

Deşi articolul nu epuizează toate aspectele funcţiunii şi structurii predicatului, iar unele afirmaţii pot fi considerate discutabile sau chiar în contradicţie cu felul în care este tratată problema în Gramatica Academiei, explicaţiile amănunţite ale autorului credem că îi vor ajuta pe profesori şi în acelaşi timp, îi vor stimula spre discuţii şi completări pe marginea acestui subiect.

Redacţia revistei «Limba romînă» va publica, în cadrul rubricii de metodică a predării limbilor, articolele şi scrisorile primite de la profesori, referatele prezentate la cercurile pedagogice şi orice material menit să ridice nivelul de predare al gramaticii în şcolile noastre.

[1] «Gramatica limbii romîne», Fonetica şi morfologia, manual pentru clasele V-VI; Sintaxa, manual pentru clasele VI-VII, E.S.D.P., 1953.

BDD-A10264 © 1955 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 12:47:57 UTC)

DEFINIȚIA PREDICATULUI

Subiect, predicat, atribute și complemente constituie elementele construcției pe care o numim propoziție. Construcția ca atare nu poate exista din elemente disparate, ci îmbinate. Combinarea elementelor înăuntrul unei construcții de limbă creează raporturile sintactice. Rolul determinat pe care o parte de propoziție îl are în construcție, deci în raporturile create, conferă părții respective un anumit *sens gramatical*, iar acesta reclamă de la partea în cauză *o formă* corespunzătoare. De aceea, o parte de propoziție trebuie definită prin caracteristici de sens gramatical și prin caracteristici de structură morfologică. Complementul direct, de exemplu, arată obiectul asupra căruia se răsfrînge acțiunea verbului sau obiectul care este rezultatul acțiunii verbului, luînd, cînd este exprimat printr-o parte substantivală, formă de acuzativ: ***Înrămez un portret***; ***desenez un portret***.

Propoziția este expresia gramaticală a unui raport sintactic fundamental, de atribuire. Raportul de atribuire se stabilește între doi factori, unul care atribuie un anumit conținut noțional și altul care primește conținutul atribuit. Capacitatea de a atribui un conținut noțional o au verbele la mod personal. Factorii între care se stabilește raportul fundamental de atribuire din propoziție sînt predicatul, care atribuie un conținut noțional printr-un verb la mod personal și subiectul care primește conținutul atribuit.

Predicatul este deci partea de propoziție care atribuie subiectului un anumit conținut noțional, servindu-se pentru aceasta de un verb la mod personal.

În propoziția *Cărbunele nostru luminează* [1], predicatul subliniat e exprimat prin verbul *luminează*. Acesta atribuie subiectului *cărbunele* acțiunea *a lumina*, servindu-se de propriile lui forme verbale. Capacitatea predicatului de a atribui un anumit conținut noțional constituie caracteristica de sens gramatical a predicatului. Existența obligatorie a unui verb la mod personal în predicat constituie caracteristica de formă a predicatului.

Categoriile de predicate

1. Predicatul verbal;

a) Definiția predicatului verbal. În propozițiile:

Pe un deal ***răsare*** *luna...* [2]
Iar legi ***sînt*** *pentru voi,* [3]
Vom şedea *în foi de mure,* [4]
Înfloresc *grădinile,* [5]
Ea ***se-ntunecă...,*** [6]

[1] M. Davidoglu, «Minerii», Editura de Stat, 1949, p. 61.
[2] M. Eminescu, Poezii, E.S.P.L.A., 1952, p. 59.
[3] M. Eminescu, op. cit., p. 43.
[4] Ibidem., p. 38.
[5] Șt. O. Iosif.
[6] M. Eminescu, op. cit. p. 118.

BDD-A10264 © 1955 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 12:47:57 UTC)

cuvintele subliniate sînt predicate. Ele atribuie subiectelor respective o acțiune (*răsare*) sau un proces sub formă de acțiune: o existență (*sînt*), o stare (*vom ședea*), apariția unei caracteristici (*înfloresc*), modificarea unei caracteristici (*se-ntunecă*). Acțiunea și procesele sub formă de acțiune alcătuiesc sensul lexical de bază al categoriei morfologice verbul [1]. Aceasta înseamnă că există un fel de predicat al cărui verb la mod personal atribuie subiectului propriul lui sens lexical: o acțiune sau un proces sub formă de acțiune. Raportul dintre conținutul atribuit de un astfel de predicat și subiect este în funcție de diateza verbului-predicat. În general, subiectul este — față de conținutul atribuit lui de un astfel de predicat — în situația de autor sau de obiect al acțiunii atribuite.

În concluzie, *predicatul în discuție atribuie subiectului, exclusiv, conținutul lexical al unui verb la mod personal.* Acesta este *predicatul verbal.* Un predicat verbal este exprimat printr-un verb pur și simplu, care oferă predicatului și conținutului noțional de atribuit și formele flexionare-mijlocitoare. Cînd predicatul verbal atribuie o acțiune în chip general, deci fără referire la persoana gramaticală care o primește, propoziția nu are subiect: *Plouă.*

b) Interjecția cu valoare de predicat verbal. Uneori interjecțiile capătă conținut lexical verbal și, prin aceasta, valoarea de predicat:

Și cînd răcnește o dată cît se poate, eu zvîrr! chibriturile din mînă, țuști! la spatele lui Zaharia... [2]

Interjecția cu valoare de predicat înlocuiește verbul în limba vorbită, acțiunea exprimată de ea este subliniată printr-o mișcare exterioară adaptată. În asemenea cazuri interjecția funcționează ca verb defectiv, cu formă unică.

c) Locuțiunea verbală cu valoare de predicat verbal. Verbul este o noțiune gramaticală care, ca și alte noțiuni, se poate exprima și prin grupări indivizibile de cuvinte, prin așa numitele locuțiuni verbale [3]: *a ține minte* (a reține), *a ajunge la sapă de lemn* (a sărăci) etc. Asemenea locuțiuni verbale sînt mai bogate în conținut afectiv decît corespondenții sinonimi exprimați printr-un singur verb și caracterizează vorbirea populară, perifrastică, concretă și expresivă. În propoziții, cu verbul la mod personal, ele îndeplinesc funcțiuni de predicat verbal, ca și un singur verb la mod personal, exprimat printr-un singur cuvînt, pentru că acțiunea atribuită este expresia sensului grupării întregi:

că tu le dai nas și le ții hangu, [4]
era s-o bage în boale pe biată copilă,... [5]

---

[1] Academia R.P.R., Gramatica limbii romîne 1954, vol. I, p. 241.
[2] Ibidem, p. 349.
[3] Ibidem, p. 254.
[4] I. Creangă, Opere alese. Ed. de Stat, 1949, p. 52.
[5] Ibidem, p. 64.

BDD-A10264 © 1955 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 12:47:57 UTC)

2. Predicatul nominal

a) *Definiția preliminară.* În propozițiile :

O luptă-i viața, [1]
și el e sincer, [2]

cuvintele subliniate sînt predicate pentru că atribuie subiectelor (*viața*, *el*) un anumit conținut noțional; cu deosebire însă că noul conținut atribuit nu mai aparține verbului la mod personal, ci unor cuvinte străine care intră în alcătuirea acestui fel de predicat (*o luptă*, *sincer*). Deci verbele la mod personal din noul predicat atribuie subiectelor un conținut străin, nu al lor înșeși și ca atare sînt reduse la o simplă modalitate formală pentru a mijloci atribuirea.

Așadar noul predicat are două părți: un verb care oferă formele flexionare pentru a mijloci atribuirea și unul sau mai multe cuvinte care oferă sensul lexical spre a fi atribuit prin mijlocirea primei părți subiectului propoziției. Verbului *a fi* — prima parte a noului predicat — i se spune *verb copulativ*; celeilalte, *nume predicativ*; iar predicatului care le încorporează, *predicat nominal*. În mod obișnuit, predicatul nominal atribuie subiectului conținutul noțional al numelor predicative prin modurile personale ale verbului copulativ *a fi*.

În exemplele folosite, conținutul noțional al numelor predicative este o calitate, o însușire (*o luptă*, *sincer*). « Verbul *a fi* cu funcțiune copulativă nu are decît rolul de a dota numele predicativ cu semne indicînd persoana, numărul, timpul și modul » [3].

Deosebim predicatul nominal de locuțiunea verbală cu rol de predicat verbal. În propozițiile « ***fac fuști*** din baltă ***ș-o ieu la sănătoasa*** » [4], predicatele subliniate sînt alcătuite din cîte un verb la mod personal, urmat sau și precedat de unul ori mai multe cuvinte. Acesta este însă aspectul superficial al problemei. În realitate, cuvintele care alcătuiesc predicatele subliniate și-au pierdut sensul lexical independent, iar gruparea lor, *indivizibilă*, a creat un sens lexical nou, unitar și deosebit de sensul izolat al elementelor componente: *o acțiune*. Cu alte cuvinte, grupările subliniate funcționează ca și un verb exprimat printr-un singur cuvînt. Sînt locuțiuni verbale. Asemeni verbelor care, cînd atribuie subiectului propriul lor sens lexical, sînt predicate verbale, locuțiunile verbale cu verbul la mod personal au în propoziție rol de predicat verbal.

În propozițiile « *Trei-Nasuri* ***părea fratele*** *mai mare*; *nenea Ghiță* ***era fratele mic*** »[5], predicatele, subliniate, au distincte două părți, partea formală,

---

[1] G. Coșbuc, Poezii, E.S.P.L.A., 1953, vol. I, p. 194.
[2] I. L. Caragiale, Opere, Ed. de Stat, 1950, vol. I, p. 105.
[3] Academia R.P.R., Gramatica limbii române, 1954, vol. I, p. 252.
[4] I. Creangă, op. cit., p. 66.
[5] M. Sadoveanu, Mitrea Cocor. E.S.P.L.A., 1952, p. 20.

BDD-A10264 © 1955 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 12:47:57 UTC)

verbul la mod personal şi partea materială, numele predicativ; ele sînt predicate nominale.

b) Verb copulativ şi verbe cu funcţiune copulativă. Atît în manuale, cît şi în practica didactică, se consideră verbul copulativ ca auxiliar. Instrucţiunile Ministerului Învăţămîntului pentru reducerea materiei din programele şcolare ale şcolilor pedagogice, din 1954, interzic chiar distincţia verb auxiliar — verb copulativ.

Sfera verbelor din predicatul nominal, deşi mai largă, nu cuprinde decît un singur verb care poate să fie şi auxiliar, *a fi*. În propoziţia « *Şi-n veci de el bătut vei fi* »[1], predicatul este *vei fi bătut*. Conţinutul noţional atribuit este o acţiune suferită, deci avem de-a face cu un predicat verbal al cărui verb la mod personal se află la diateza pasivă. Dar acest conţinut noţional aparţine numai cuvîntului *bătut*, care este un mod nepersonal al verbului *a bate*. Restul cuvintelor e golit de sens lexical, iar rolul lor se reduce la a crea verbului *a bate* nişte modalităţi formale care măresc posibilităţile de a exprima acţiunea respectivă. *Vei fi* este auxiliar. Auxiliarele « au rolul de instrumente gramaticale în morfologie, ajutînd la formarea modurilor şi timpurilor compuse ale celorlalte verbe »[2].

Pe acest teren, împrumut de forme verbale, *a fi* ca auxiliar se întîlneşte cu *a fi* ca verb copulativ. Însă, *Verbele copulative sînt instrumente de ordin sintatic*[3]. « Verbul *a fi* cu funcţiune copulativă nu are decît rolul de a dota numele predicativ cu semne indicînd persoana, numărul, timpul şi modul. Verbul *a fi* nu este deci în acest caz decît un simplu instrument gramatical care nu participă cu conţinutul lui noţional la formarea predicatului »[4].

În sfîrşit, verbul *a fi* cînd atribuie subiectului propriul său conţinut noţional, are rol de predicat verbal: *biletul era în pamblica pălăriei*...[5].

În limba romînă mai există şi alte verbe cu funcţiune copulativă între subiect şi nume predicativ: *a rămîne, a sta, a ieşi, a deveni, a ajunge, a se face, a părea, a constitui, a însemna, a reclama, a arăta* etc. Ca şi *a fi*, cînd atribuie subiectului exclusiv conţinutul lor noţional, asemenea verbe au în propoziţii rol de predicat verbal:

*Căci numai oasele-**au rămas**.*
Şi sufletul dintr-însul[6]
*Măcar **stetea** pe sub pămînt*
Şi nu ieşea pe-afară[7].

---

[1] G. Coşbuc, op. cit., vol. II p. 283.
[2] Academia R.P.R., Gramatica limbii romîne, vol. I. 1954, p. 252.
[3] Ibidem.
[4] Ibidem.
[5] I. L. Caragiale, op. cit., vol. II, p. 121.
[6] G. Coşbuc, op. cit., vol. II, p. 58.
[7] Ibidem, p. 60.

BDD-A10264 © 1955 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 12:47:57 UTC)

Şi tot ca *a fi* ele capătă caracter de verbe cu funcţiune copulativă atunci cînd atribuie subiectului conţinutul noţional al unui nume predicativ.

Forţa asta pare prea mică, prea neînsemnată [1]
Leii făcutu-s-au miei ? [2]
Şi copiii vor agiunge robii lor . . . [3]
Fiindcă este un fel de stea care se cheamă corn de capră . . . [4]
Ei stăteau martori cu spaimă, la judeţ. [5]
Apoi de-atunci, din bătaia ceea am rămas eu slab de piept . . . [6]

Numai că aceste verbe, spre deosebire de *a fi*, nu-şi pierd cu totul propriul lor înţeles. Esenţialul atribuit de un predicat construit cu vreun verb din categoria celor înşirate aparţine tot conţinutului noţional al numelui predicativ; dar există şi o influenţă a sensului lexical al acestor verbe asupra conţinutului atribuit. Sensul lor lexical, atrofiat sau degradat în această situaţie, este insuficient pentru ca verbele în cauză să poată constitui singure predicat. De aceea ele au căpătat funcţiune copulativă între subiect şi nume predicativ. Influenţa sensului lor lexical asupra conţinutului atribuit este evidentă, dar exterioară şi paralelă; ea poate fi sezisată înlocuind în propoziţii celelalte verbe cu funcţiune copulativă prin *a fi*: *Forţa asta este prea mică, prea neînsemnată . . . Şi copiii vor fi robii lor . . .* ş.a.m.d.

Verbele în discuţie nu mai sînt un simplu instrument gramatical, de vreme ce ele participă la conţinutul noţional atribuit. De aceea, spre deosebire de *a fi*, care este verbul copulativ unic, pe acestea din urmă le vom denumi *verbe cu funcţiune copulativă.*

Tabloul sinoptic al verbelor din predicatul nominal, poate fi prezentat în felul următor:

Verbe în predicatul nominal	1. — Verb copulativ — instrument gramatical de ordin sintactic —, *a fi*. Nu participă la conţinutul noţional atribuit de predicatul nominal. Ex.: *O luptă-i viaţa; . . .*
	2. — Verbe cu funcţiune copulativă, *a rămîne, a deveni, a se face* etc. Participă, în parte, la conţinutul noţional atribuit de predicatul nominal. Ex.: *Forţa asta pare prea mică . . .*

c) Numele predicativ. Numele predicativ este partea materială a predicatului nominal. Funcţiune de nume predicativ au părţile nominale, dar şi un adverb: *Dintre toţi, Ionescu a fost cel mai bine.*

---

[1] Raicu Ionescu-Rion, Culegere de articole. E.S.P.L.A., 1951, p. 50.
[2] Al. Russo, Opere alese, E.P.L.A., 1950, p. 34.
[3] Ibidem, p. 34.
[4] I. Slavici, Opere, E.S.P.L.A., 1952, vol. I, p. 98.
[5] Mihail Sadoveanu, Opere alese, E.S.P.L.A., 1952, vol. I, p. 35.
[6] Mihail Sadoveanu, Opere, vol. V, p. 533.

BDD-A10264 © 1955 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 12:47:57 UTC)

Nume predicativ mai poate să fie şi o subordonată:

Lumea-i ***cum este***[1] ...

Unei astfel de propoziţii i se spune subordonată predicativă.

În sfîrşit, nume predicativ poate să fie şi un verb la infinitiv sau supin:

Apa din fîntîna aceasta este ***de băut.***

Asta înseamnă ***a scobori*** *arta*[2]

Existenţa acţiunii în conţinutul noţional al numelui predicativ nu transformă predicatul nominal în predicat verbal. Sensurile lexicale *a scobori* şi *de băut* nu sînt atribuite ca valori verbale, ci ca valori nominale. Între un nume predicativ cu infinitiv sau supin şi un altul cu un substantiv sau adjectiv care au ca sens lexical tot o acţiune, nu este nici o deosebire:

Fapta e ***bătătoare*** *la ochi.*

Asta înseamnă ***fugă.***

Acţiunea din numele predicativ constituie aici o *caracteristică* a subiectului, de valoarea oricărei alte caracteristici atribuite de predicatul nominal, calitate, însuşire: lupta e caracteristică vieţii (« O luptă-i viaţa »), iar « sinceritatea », caracteristica lui (« şi el e sincer »); tot aşa, caracteristica unui anumit mod de a înţelege arta este degradarea ei, iar apa din fîntînă are caracteristica de băut, nu de spălat sau de irigat.

Toate acestea duc la definiţia completă a predicatului nominal. *Predicatul nominal atribuie subiectului — cel puţin în principal — o caracteristică, cuprinsă în numele predicativ, folosind pentru aceasta verbul copulativ « a fi » sau un verb cu funcţiune copulativă.*

d) Expresii verbale impersonale cu valoare de predicat nominal. Unele expresii verbale impersonale au rol de predicat nominal. O astfel de expresie este alcătuită din verbul copulativ *a fi* şi un adjectiv, adverb sau supin: *este bine, e rău, este gata, e de rîs etc.* Subiectul lor este o subordonată subiectivă:

E bine *să muncim.*

Este de aşteptat *să avem o iarnă grea.*

e) Predicate nominale eliptice. Elipsa verbului copulativ apare atît în propoziţiile independente, cît şi în propoziţiile principale, regente principale sau subordonate:

— Cum e ? — Bun !

Dumnezeul nostru : umbră; patria noastră: o frază;[3]

Rău că nu citeşte !

E mai bine popă, decît dascăl.[4]

---

[1] M. Eminescu, op. cit., p. 21.

[2] Raicu Ionescu-Rion, op. cit., p. 42.

[3] M. Eminescu, op. cit., p. 201.

[4] I. Slavici, op. cit., vol. I, p. 96.

BDD-A10264 © 1955 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 12:47:57 UTC)

Elipsa numelui predicativ e mai puțin obișnuită:

Am fost rău, dar nu mai sînt ! [1]

Frumos buchet: adică a fost. [2]

TABLOUL SINOPTIC AL CATEGORIILOR DE PREDICAT.

Sensul și structura categoriilor de predicat sînt indicate în tabloul următor:

Predicat verbal	Atribuie subiectului conținutul noțional al verbului predicat	Un verb-predicat la mod personal Ex. : *Răsare soarele.*
Predicat nominal	*a*) Atribuie subiectului exclusiv conținutul noțional al numelui predicativ.	Un verb copulativ-instrument gramatical de ordin sintactic, *a fi*, la mod personal și un nume predicativ. Ex. *El e sincer.*
	b) Conținutul noțional, atribuit subiectului de numele predicativ, include, în parte, sensul lexical al verbului cu funcțiune copulativă.	Un verb cu funcțiune copulativă la mod personal, *a rămîne, a deveni, a se numi, a arăta etc.* și un nume predicativ. Ex. *Ionescu iese învățător.*

[1] B. P. Hasdeu, Scrieri alese. E.S.P.L.A., 1953, p. 156.

[2] M. Davidoglu, Cetatea de foc, «Viața Românească» 1950, nr. 1, p. 25.

BDD-A10264 © 1955 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 12:47:57 UTC)